

«Тасдиқ менамоям»

Ректори Донишгоҳи давлатии Хоруғ

ба номи М.Назаршоев,

д.и.с., профессор Комилбек А.Ё.

соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Каримчони Музаффар дар мавзуи «Ҷанбаҳои геоэкологии зарфияти табию рекреатсионии Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ ва дурнамои рушди сайёҳии илмию маърифатӣ дар минтақа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои география аз рӯйи ихтисоси 1.6.7 Геоэкология

1. Мутобиқати мавзӯ ва мундариҷаи диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Каримчони Музаффар дар мавзуи «Ҷанбаҳои геоэкологии зарфияти табию рекреатсионии Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ ва дурнамои рушди сайёҳии илмию маърифатӣ дар минтақа» дар кафедраи география ва сайёҳии факултети география ва иқтисодиёти рақамии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ» иҷро гардидааст. Мазмуну муҳтавои таҳқиқот ба омӯзиши шароити табию геологӣ, хусусиятҳои геоэкологӣ ва баҳодихии иқтисодии сайёҳию рекреатсионии минтақа бо мақсади ташкили сайёҳии илмию маърифатӣ (фарҳангӣ) бахшида шуда, ба бандҳои 2, 4, 5 ва 13-и шиносномаи ихтисоси 1.6.7 – Геоэкология (моделсозии равандҳои геоэкологӣ ва технологияҳои ГИС дар геоэкология; арзёбии геоэкологии ҳудудҳо; асосҳои илмӣ истифодаи самараноки захираҳои рекреатсионӣ; ҷанбаҳои геоэкологии рушди устувори минтақаҳо) пурра мутобиқат менамояд.

2. Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Дар шароити амалисозии Стратегияи рушди сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 августи соли 2018, № 372) ва бо назардошти афзоиши босуръати шумораи сайёҳон (то 1,2 миллион нафар дар соли 2023, тибқи Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон), таҳқиқи ҳамаҷонибаи иқтисодии сайёҳию рекреатсионии минтақаҳои алоҳидаи кишвар, аз ҷумла Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ, аҳаммияти калони назариявӣю амалӣ дорад. Бо назардошти он, ки зарфияти табиӣю геологӣ ва имконоти геосайёҳии ин минтақа дар муқоиса бо дигар минтақаҳои кишвар то ҳол дар сатҳи нокифоя омӯхта шудааст, интихоби мавзуи мазкур мубрам ва саривақтӣ мебошад.

3. Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Хулосаву пешниҳодҳои диссертатсия дар асоси қорҳои саҳроӣ-экспедитсионии солҳои 2017-2025, таҳлили маводи фондӣ, харитавӣ ва оморӣ асоснок карда шудаанд ва дар конференсияҳои илмӣю кафедраи география ва сайёҳии ДДК ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин дар конференсияи байналмилалӣ «Геология дар фазо ва замон» (Душанбе, 2024) ва конференсияҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (Душанбе, 2024) мавриди муҳокима ва тасвиб қарор гирифтаанд. Мавзуи таҳқиқ ба «Самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» (қарори Ҳукумати ҚТ аз 26 сентябри соли 2020, № 503, самти «Инкишоф ва истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ») ва ба мавзӯҳои қорҳои илмӣ-таҳқиқотии кафедраи мазкур мутобиқ аст.

4. Навгонии илмӣю таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда. Бори аввал дар мисоли Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ шароити табиӣю геологӣ ва геозеологияи минтақа муфасссал таҳқиқ карда шуда, объектҳои ҷолиби сайёҳӣю илмию маърифатӣ муайян ва таснифоти онҳо (гурӯҳҳои А-Ж, 10 типи ёдгориҳои геологӣ) пешниҳод гардидааст. Ҳамчунин, хатсайри

намунавии сайёҳии геологӣ (хатсайри № 1, аз 8 истгоҳ иборат, аз ш. Кӯлоб то ш. Бохтар) таҳия шуда, ки намуди нави сайёҳии илмию маърифатӣ — геосайёҳиро дар минтақа асоснок менамояд.

5. Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар фаъолияти Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар таҳияи барномаҳои минтақавии рушди шаҳру ноҳияҳо ва дар раванди таълими факултетҳои географияи муассисаҳои таҳсилоти олии кишвар истифода шаванд. Диссертатсия дар ҳаҷми 148 саҳифаи матни компютерӣ таҳия гардида, аз 25 расм, 6 ҷадвал ва рӯйхати адабиёти истифодашуда аз 172 номгӯй иборат аст, ки ҳаҷм ва сохтори он ба талаботи мавҷуда ҷавобгӯст.

6. Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Эътимоднокии натиҷаҳо бо маводи фаровони саҳроӣ, харитавӣ ва картографӣ, инчунин истифодаи маҷмӯи усулҳои муосири геоэкологӣ (мушоҳида, усули муқоисавӣ, усули таърихӣ, усули арзёбӣ, моделсозӣ, технологияҳои СИГ ва ЗФ) тасдиқ карда мешавад.

7. Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот. Тибқи маълумоти диссертатсия ва автореферат, корҳои саҳроӣ-экспедитсионӣ, мушоҳидаҳои визуалӣ, таҳлили маводи фондӣ, ҳисоботи илмӣ ва адабиёти соҳавӣ, коркарди рақамии маводи картографӣ ва нақшавӣ шахсан аз ҷониби довталаб иҷро гардидаанд. Саҳми шахсии довталаб дар мақолаҳои муштаракан нашршуда аз 35 то 55 фоизро ташкил медиҳад.

8. Нашри натиҷаҳои таҳқиқ дар мақолаҳои тақризшавандаи илмӣ. Натиҷаҳои таҳқиқот дар 18 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 5 мақола дар маҷаллаҳои тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илм кофӣ мебошад.

9. Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, ҷаҳор боб, ҳулоса ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо иборат аст. Дар муқаддима мубрамии мавзӯ, дараҷаи таҳқиқи он, наwgонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ амалӣ ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда асоснок карда шудаанд.

Дар боби якум («Зарфияти табию геологӣ ва сайёҳии илмӣ-маърифатӣ: таҳлили адабиёт») мафҳумҳои асосии геосайёҳӣ дар асоси таҳлили таҳқиқотҳои олимони шуравӣ, ватанӣ ва хориҷӣ шарҳ дода шудааст.

Дар боби дуюм («Методология ва маводи таҳқиқоти диссертатсионӣ») усулҳои корҳои саҳроӣ (мушоҳида, истифодаи ГПС ва СИГ, усули муқоисавӣ, усули таърихӣ, усули арзёбӣ, моделсозӣ, усулҳои геофизикӣ-геохимиявӣ ва статистикӣ) муфасссал тавсиф шудаанд.

Боби сеюм («Тавсифи табию геозкологии Тоҷикистони Ҷанубу Фарбӣ») ба таҳлили гидрографияи минтақа (аз ҷумла лойолудии дарёҳо, захираҳои обҳои маъданӣ ва балнеологӣ), сохтори геологӣ, иқлим, хусусиятҳои бодҳо (аз ҷумла хокбоди «афғонӣ»), хокҳо, ҳудудҳои махсус муҳофизатшаванда (35 ёдгории табиӣ дар масоҳати 30586,6 га) бахшида шуда, дар он таснифи ёдгориҳои асосии геологӣ (ҷадвали 1) ва типологияи онҳо аз рӯйи паҳншавӣ (ҷадвали 2), инчунин хатсайри намунавии сайёҳии геологӣ (ҷадвали 3, расми 5) пешниҳод шудаанд.

Дар боби чорум («Хусусиятҳои ташкили сайёҳии илмию маърифатӣ») объектҳои асосии сайёҳии фарҳангӣ-маърифатии минтақа (Кӯҳи намаки Ҳоҷа-Муъмин, Ачинатеппа, Таҳти Сангин, Ҳулбук, Ҳоҷа Машҳад, Чилучорчашма) тавсиф шуда, натиҷаҳои пурсишномаи сотсиологии рекреантҳо оварда шудаанд. Аз натиҷаи пурсишномаи боби мазкур ба ҳулоса омадан мумкин аст, ки қисми зиёди аҳоли барои ҳифз ва нигоҳдории ин ёдгориҳо тавҷаҷҷуҳи махсус доранд. Зеро ёдгориҳои мазкур асоси

комплексии захираҳои сайёҳии ҳудуд ба ҳисоб рафта, истифодаи онҳо дар соҳаи сайёҳӣ нақши калидӣ доранд.

Дар маҷмӯъ, мазмуну мундариҷаи диссертатсия ба ҳадаф ва вазифаҳои дар муқаддима гузошташуда ҷавобгӯ буда, кор дар шакли анҷомёфта пешниҳод гардидааст.

10. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Каримҷони Музаффар дар асоси талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия» (фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, № 493) таҳия гардидааст ва ба ин талабот ҷавобгӯ мебошад.

11. Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмӣ довталаб Каримҷони Музаффар ба ихтисоси илмӣ 1.6.7 – Геоэкология мувофиқат мекунад.

12. Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар маҷмӯъ доир ба натиҷаҳои ба дастовардаи илмӣ довталаб чунин эродҳои умумӣ қайд карда мешаванд:

1. Меъёрҳо ва манбаи маълумоти муайян намудани баллҳои паҳншавии типҳои ёдгориҳои геологӣ (ҷадвали 2, аз 2 то 5 балл) ба таври кофӣ шарҳ дода нашудаанд; тавсия дода мешавад, ки асоси методи интихоби ин баллҳо мушаххас карда шавад.

2. Дар тавсияи № 4 (қисми амалии автореферат) истифодаи «усули ҳолгузорӣ (баллӣ)»-и арзёбии иқтидори рекреатсионӣ пешниҳод шудааст, аммо дар натиҷаҳои асосии боби 3 намунаи мушаххаси татбиқи ин усул бо нишондиҳандаҳои ниҳии арзёбӣ оварда нашудааст.

3. Координатаҳои дақиқи ГИС-и объектҳои геологӣ тавсияшуда дар харитаи расмӣ 3 нишон дода нашудаанд, ки барои истифодаи амалии

натиҷаҳо (аз ҷониби ширкатҳои сайёҳӣ ё мақомоти ҳифзи табиат) тақмили минбаъда лозим аст.

4. Дар матни автореферат баъзе хатогиҳои грамматикӣ ва ҷузъии техникӣ ба назар мерасанд, ки ба мазмуни илмӣ қарор таъсири назаррас намерасонанд, лекин ҳангоми ҷопи ниҳии диссертатсия бояд ислоҳ карда шаванд.

Эродҳои дар боло зикршуда хусусияти ҷузъӣ дошта, арзиши илмӣ амалии диссертатсияро қиста намегардонанд ва метавонанд дар таҳқиқоти минбаъдаи довталаб ба инобат гирифта шаванд.

13. Тавсияҳои мушаххас оид ба истифодаи натиҷаҳо ва хулосаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ ба даст омада метавонанд барои ташкили системаи самараноки сайёҳии фарҳангӣ-маърифатӣ, алаҳхусус геосайёҳӣ, дар Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ васеъ истифода карда шаванд.

Натиҷаҳои таҳқиқотро инчунин дар арзёбии дурнамои сайёҳии фарҳангӣ-маърифатӣ дар Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ, дар банақшагирии рушди иҷтимоӣ-иқтисодии вилояти Хатлон ва ё шаҳру ноҳияҳои мушаххаси он мавриди истифода қарор дод.

14. Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Диссертатсияи Каримҷони Музаффар дар мавзӯи «Ҷанбаҳои геоэкологии зарфияти табиӣ рекреатсионии Тоҷикистони Ҷанубу Ғарбӣ ва дурнамои рушди сайёҳии илмӣ маърифатӣ дар минтақа» қариб илмӣ мукамал ва ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он Каримҷони Музаффар ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои география аз рӯйи ихтисоси 1.6.7 – Геоэкология сазовор аст.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76, 77, 79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Такриз аз ҷониби, д.и.б., профессори кафедраи география ва сайёҳии Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев Мамадризохонов Акбар Алихонович омода гардидааст.

Такриз дар ҷаласаи кафедраи география ва сайёҳии Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев муҳокима ва тасдиқ карда шудааст. Суратмаҷлиси № 2 аз 30- сентябри соли 2026.

Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 12 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор - 12 нафар, зид - ____, бетараф - ____.

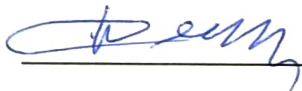
Раиси ҷаласа:

Номзади илмҳои география, дотсент,
мудири кафедраи география ва сайёҳии
Донишгоҳи давлатии Хоруғ
ба номи М. Назаршоев

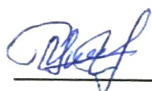
 Карамхудоев Х.Е.

Эксперт:

Доктори илмҳои биология, профессори кафедраи
география ва сайёҳии Донишгоҳи давлатии
Хоруғ ба номи М. Назаршоев

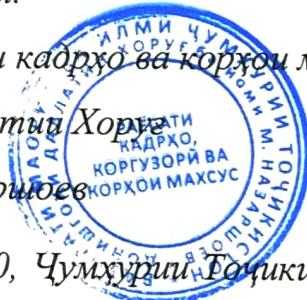
 Мамадризохонов А.А.

Котиби илмӣ ҷаласа
н.и.г., муаллими калон

 Назарбекова Р.М.

Имзоҳои Х.Е. Карамхудоев, А.А. Мамадризохонов ва Р.М. Назарбековаро тасдиқ менамоям.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии Хоруғ
ба номи М. Назаршоев

 Саидрахмонов Н.С.

Суроға: 736000, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хоруғ, к.Шириншох Шохтемур 109; Тел: +992 (835)22-2-45-79; Fax:(835)222- 22-48

Суроғаи электронӣ: info@kgu.tjmail.ru